20

දැහැමි ධනය ගෙනෙයි සැපය

අප දහම් පාසලේ ත්‍යාග ප්‍රදානෝත්සවයට පැමිණි දම්සර මුදලාලි මහතාගේ කතාව ලොකු කුඩා සැමගේ ප්‍රසාදයට විය. ඔහුගේ සැබෑ අත්දැකීම් හා ජීවන තොරතුරු ඒ තුළ අන්තර්ගත ව තිබුණි. බුදුදහම අනුව තම ජීවිතය ගොඩනගා ගත් බව එතුමන් විසින් නිර්ව්‍යාජ ව මෙහි දී කියන ලදි.

"ආදරණීය දුවේ, පුතේ, මමත් මෙම විහාරස්ථානය ඇසුරු කරගෙන හැදුණු වැඩුණු කෙනෙක්. මගේ අම්මා තාත්තා මහ ධනවතුන් නොවෙයි. තාත්තාගේ කුඩා සිල්ලර බඩු වෙළෙඳසලක් තිබුණා. එයින් ලැබුණ සුළු ආදායමෙන් තමයි අපි ජීවත් වුණේ. අපට බොහෝ ආර්ථික අපහසුකම් තිබුණා. නමුත් මගේ අම්මා තාත්තා දෙන්නා මට උගන්වන්න මහන්සි ගත්තා. මම කුඩා කාලේ ඉඳලා දහම් පාසල් ගියා. දිනපතා පාසලේදීත් මම හොඳින් ඉගෙන ගත්තා. අ.පො.ස. (උ.පෙ.) විභාගයෙනුත් හොඳට පාස් වී විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීමටත් මට අවස්ථාව ලැබුණා. එහි දී කලා විෂය ධාරාව යටතේ මම බෞද්ධ දර්ශනය ඉගෙන ගත්තා. උපාධිය ලබාගෙන රජයේ රැකියාවක් බලාගෙන මම නිකම් හිටියේ නැහැ. දිළිඳුකම ගිහියන්ට දුකක් බව බුදුරදුන් කළ දේශනය ඒ වන විට මට හොඳට අවබෝධ වෙලයි තිබුණේ. ඒ නිසා තාත්තා කළ සිල්ලර බඩු කඩයට උදවු වෙන ගමන් ක්‍රමයෙන් එය දියුණු කර ගැනීමට උත්සාහ ගත්තා. ඒ උත්සාහයේ ප්‍රතිඵල මත තමයි අද මට ලොකු ව්‍යාපාරිකයකු වීමට හැකි වුණේ. මගේ දියුණුව එක් දිනකින් දෙකකින් ඇති වූවක් නොවේ. ටිකෙන් ටික ගොඩ නැගුණු එකක්. බුදුදහමේ සඳහන් ආකාරයට ඒක හරියට වේයන් එකතු වෙලා තුඹසක් බඳිනවා වගේ හෙමින් සිදු වූවක්. ඒ වගේ ම බඹරුන් එකතු ව මල්වල වර්ණයට හා සුවඳට හානි නොකොට මල් රොන් රැගෙන විත් වද බඳිනවා වගේ ධාර්මික ව සිදුවූවක්. ඒ සඳහා මට හුඟාක් මහන්සි වෙන්න සිදු වුණා. සිගාලෝවාද, ව්‍යග්ඝපජ්ජ, අනණ, මංගල, පත්තකම්ම වැනි සූත්‍ර ධර්මවලින් මා උගත් කරුණු දැහැමි ජීවනෝපාය මාර්ගයට ආශීර්වාදයක් වුණා."

"දයාබර දරුවනි, වැඩිහිටියනි, අපේ මෙලොව ජීවිතය සැපවත් කර ගැනීමට රැකියාවක් අවශ්‍යයි. එම රැකියාව දැහැමි නිවැරැදි එකක් විය යුතුයි. මංගල සූත්‍රයේ දී නිවැරැදි රැකියාවක් කිරීම මංගල කරුණක් බව **අනවජ්ජානි කම්මානි** යනුවෙන් දේශනා කරල තියෙනවා. එබඳු නිවැරැදි කර්මාන්ත ගණනාවක් පිළිබඳ ව සූත්‍ර ධර්මවල දක්වෙනවා.

- කෘෂි කර්මාන්තය (කසි)
- වෙළෙඳාම (වණිජ්ජා)
- ගවයන් රැක බලාගැනීම (ගෝ රක්ඛ)
- රාජ්‍ය සේවය (රාජ පෝරිස)
- අනෙකුත් ශිල්ප කර්මාන්ත (සිප්පඤ්ඤතර)

මේ ඒවායින් කිහිපයක් පමණයි. වර්තමානයේ බොහෝ දෙනා රජයේ රැකියා ගැන පමණක් බලාපොරොත්තු තියාගෙන සුසුම්ලනවා. මමත් එහෙම බලාපොරොත්තු තියාගෙන කටයුතු කළා නම් කිසි දවසක මෙවන් දියුණුවක් උදාකර ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ නැහැ. ධාර්මික රැකියා වශයෙන් දක්වෙන වෙළෙඳාම වුණත් අධාර්මික ව කෙනෙකුට කරන්න පුළුවන්. බුදුදහමේ දක්වෙනවා දැහැමි වෙළෙඳාම් පිළිබඳ ව. ඒ අතර හොරට කිරීම, (තුලා කූට) හොරට මැනීම, (මාන කූට) බාල දේ අගය කර විකිණීම (කංස කූට) බහුල ව සිදු කරන අධාර්මික වෙළෙඳාම් ය. මිනිසුන් ගවයා ඇතුළු බොහෝ සතුන් ඇතිකරනවා. මේ සතුන් ඇති කරන්නේ මස් ලබා ගැනීමට නම්, අනිවාර්යයෙන් ම එය අධාර්මික රැකියාවක් බවට පත්වෙනවා. රාජ්‍ය සේවය වුණත් අධාර්මික ව සිදු කරන අවස්ථා පිළිබඳ ව අසන්නට ලැබෙනවා. තමන්ගේ සේවය නිසි ලෙස ඉටු නොකර නිකරුණේ සේවා කාලය ගෙවා දැමීම, එම ආයතනය සතු වාහන ඇතුළු සම්පත් පෞද්ගලික පරිහරණය සඳහා යොදා ගැනීම, සේවය ලබා ගැනීමට පැමිණෙන්නන්ගෙන් අල්ලස් ලබාගැනීම, වංචා කිරීම ආදියෙන් පැහැදිලි වන්නේ අධාර්මික බවයි.

රැකියාවක් ලෙස වෙළෙඳාම තෝරාගන්නා අයට බුදු හාමුදුරුවෝ නොකළ යුතු වෙළෙඳාම් පහකුත් දක්වල තියෙනවා. ඒවා තමයි,

1. අවි ආයුධ වෙළෙඳාම
2. සත්ත්ව වෙළෙඳාම
3. මස් වෙළෙඳාම
4. වස විස වෙළෙඳාම
5. මත් ද්‍රව්‍ය වෙළෙඳාම

මෙබඳු හිංසාකාරී අධාර්මික වෙළෙඳාම් සහ වෙළෙඳ දූෂණ මගින් ධනය උපයන අයගේ ධනය ස්ථාවර එකක් වෙන්නේ නැහැ. ඇතැම් විට එවැනි අය නීතියේ රැහැනට කොටු වූ අවස්ථාවල දී විවිධාකාරයේ දඬුවම්වලටත් අපකීර්තියටත් පත්වෙනවා. ඒ විතරක් නොවේ මෙලොව වශයෙන් මෙන් ම පරලොව වශයෙනුත් පිරිහෙනවා. මම මගේ මේ ජීවිත කාලය තුළ මෙබඳු අධාර්මික වෙළෙඳාම් කිසිවක් කරලා නැහැ. අඩු ම තරමින් අපේ වෙළෙඳ සලේ දුම්වැටි විකිණීමවත් කරන්නේ නැහැ.

"වැරැදි ධනෝපායන මාර්ගවලින් ඈත්වෙලා මට පුළුවන් වෙලා තියෙනවා ධාර්මික ආර්ථික දියුණුවක් ඇති කර ගන්න. ඒ වගේ ම සමාජ යුතුකම් ඉටු කරන්න. මේ නිසා ම මට හැකි වෙලා තියෙනවා බුදුදහමේ සඳහන් චතුර්විධ සුඛයට ම හිමිකරුවෙක් වෙන්න. මොනව ද දරුවනේ මේ චතුර්විධ සැප කියන්නේ. ඒ පිළිබඳ ව කරුණු විස්තර කෙරෙන්නේ අනණ සූත්‍රයේයි.

1. අත්ථි සුඛ
2. භෝග සුඛ
3. අනණ සුඛ
4. අනවජ්ජ සුඛ වශයෙන් දක්වෙන්නේ එම හතරයි.

දුවේ පුතේ අත්ථි සුඛය කියන්නේ ධාර්මික ව උපයා සපයා ගත් ධනයක් තමන්ට ඇතැයි සිතා යම් කෙනෙක් ලබන සතුටයි. එය සූත්‍රයේ විස්තර වෙන්නේ මෙහෙමයි.

"ගෘහපතිය **අත්ථි සුඛය** නම් කවරේ ද? උත්සාහයෙන් හා දෑතේ ශක්තියෙන් දහඩිය වගුරවමින් ධාර්මික ව උපයා සපයාගත් ධනයක් තමනට ඇතැයි සිතා යමෙක් සතුටු වෙයි ද? එය අත්ථි සුඛයයි"

"අද සමහර ධනවතුන්ට මේ සැපය නැහැ. එයට හේතුව ඔවුන් ධාර්මික ව උපයා සපයාගත් ධනයක් නොමැතිකමයි. ජීවත් වීමට මිනිසුන්ට ධනය අවශ්‍යයි. යම්තමින් එදාවේල හොයා ගෙන තම ජීවිතය ගැට ගහගෙන පවත්වාගෙන යන්න අප කවුරුවත් කැමැති නැහැ. ඒ හින්දා ඇතැම් අය කොහොම හරි ධනය ඉපැයීමට පෙළඹෙනවා. සමහරු නොකළ යුතු වෙළෙඳාම් කරලා හෝ අල්ලස් ගැනීම්, පැහැර ගැනීම්, බිය වැද්දීම් කරලා හෝ ධනය ඉපැයීමට පෙළඹෙනවා. නමුත් එහෙම අධාර්මික ව සාහසික ව පුද්ගලයෙක් ධනය උපයා ගත්ත ද කිසි දවසක ඔහුට මානසික සතුටක් ඇති වෙන්නේ නැහැ. සමාජයට හා නීතියට බියෙන්, පරලොවට බියෙන් තමයි ජීවත් වෙන්න සිදුවන්නේ. තනි ව ම ඒ පුද්ගලයා හිතින් විඳවනවා. කොච්චර ධනය ගොඩගසා ගත්තත් මානසික සුවයක් නැත්නම් ඒ ධනය හිමිකර ගැනීමෙන් කිසිදු ඵලයක් නැහැ. නමුත් සාධාරණ ව ධනය උපයා සපයා ගන්නා පුද්ගලයා කායික හා මානසික යන දෙ අංශයෙන් ම සැප ලබනවා. එම සැපය තමයි අත්ථි සුඛය කියන්නේ.

"දෙවන සැපය **භෝග සුඛයයි.** උට්ඨාන වීර්යයෙන් දෑතේ මහන්සියෙන් දහඩිය වගුරවා ධාර්මික ව සපයා ගත් ධනය පරිභෝග කිරීමෙන් ලබන සැපය භෝග සුඛයයි. ධනය රැස්කර තබා ගැනීමෙන් පමණක් සැප ලැබෙන්නේ නැහැ. ඒවා තමාගේ මෙන් ම අන්‍යයන්ගේ ද සුව පහසුව ඇති වන ආකාරයට පරිහරණය කළ යුතුයි. මෙලොව ජීවිතය පමණක් නොවෙයි පරලොව ජීවිතය සැපවත් කර ගැනීමට අවශ්‍ය පින්දහම් කිරීමට ද ධනය වැය කළ යුතුයි. තම පවුලේ දෙමාපියන්, ඥාතීන් හා අසල්වැසියන් සමග උපයා ගත් ධනය පරිභෝජනය කිරීමෙන් ලැබෙන්නේ සතුටක්. දරුවනේ මම එම සතුට උපරිම වශයෙන් ලබනවා. මගේ ධනය මම පරිහරණය කරන්නේ බෙදාගෙන මිසක් බදාගෙන නොවෙයි.

මගේ අඹු දරුවන්ට, දෙමවුපියන්ට, හිතවතුන්ට, අසල්වාසීන්ට හා සේවකකාරකාදීන්ට මම සලකන්නේ ධාර්මික ව උපයාගත් ධනයෙනුයි. බෞද්ධයකු වශයෙන් මම නිතර පරලොව ගැනත් සිතනවා. ඒ නිසා පරලොව ජීවිතය සැපවත් කර ගන්න පින්කම් සඳහාත්, නැති බැරි අයට උදවු කිරීමටත් ධනය වියදම් කරනවා. ඒවායින් මම අසීමිත සතුටක් ලබනවා. එය තමයි භෝග සුඛය.

"බුදු දහමේ දක්වෙන තුන් වන සැපය තමයි **අනණ සුඛය**. තමන් කිසිදු අයකුට කිසි ම ආකාරයේ ණයක් නැහැයි කියලා හිතලා සතුටු වෙන්න පුළුවන්නම් එය අනණ සුඛයයි. අද බොහෝ දෙනකුට මේ සැපය නැහැ. ඒකට හේතුව මේ අය තමනට ලැබෙන දිනපතා හෝ මාසික ආදායම ගැන හිතල නෙවෙයි වියදම් කරන්නේ. හම්බ කරන හැම සතයක් ම වියදම් කරන්න තමයි උත්සාහ කරන්නේ. අවසානයේ ඉතුරුවක් නැහැ. අය වැය පිළිබඳ ව පමණ දැනගෙන කටයුතු නොකිරීම පුද්ගලයකුගේ මෙලොව දියුණුවට බාධාවක්. එය සමජීවිකතාවෙන් තොර ව කටයුතු කිරීමක්. දහම් පාසල් එන බොහෝ දෙනෙක් සමජීවිකතාව කියන්නේ මොකක් ද කියලා දන්නවා. බුද්ධ කාලයේ හිටිය දීඝජාණු කෝලිය පුත්‍රයා මෙලොව දියුණුවට හේතු වන කරුණු බුදුරදුන්ගෙන් විමසුවා ම,

1. උට්ඨාන සම්පදා
2. ආරක්ඛ සම්පදා
3. කල්‍යාණ මිත්තතා
4. සමජීවිකතා

කියලා කාරණා හතරක් ගැන විස්තර කරලා තියෙනවා. ඇත්තට ම දියුණු වන පුද්ගලයකුට මේ කරුණු හතර ම එක සේ වැදගත්. පුද්ගලයෙකුට ණය නොවී තම ආර්ථිකය ගොඩනගා ගැනීමට සමජී විකතාව විශේෂයෙන් අවශ්‍ය වේ. එයින් අදහස් කරන්නේ අප මුලින් කී ආකාරයට අය වැය ගැන සැලකිලිමත් ව ධනය පරිහරණය කිරීමයි.

"අය වැය ගැන සැලකිලිමත් නොවී කටයුතු කරන පුද්ගලයාට අනිවාර්යයෙන් ම ණය වීමට සිදුවෙනවා. ණය වීම දුකක්. ණය වූ පුද්ගලයාට ගත් මුදලට වඩා වැඩි මුදලක් ගෙවන්න සිදුවෙනවා. ඒ වැඩියෙන් ගෙවන මුදල පොලියයි. පොළී ගෙවන්න තමන්ට එතෙක් හම්බකරපු මුදලට වඩා වැඩි මුදලක් උපයන්න සිදුවෙනවා. යම් විදියකින් ණය හෝ පොළිය නොගෙව්වොත් විවිධ චෝදනාවලට මුහුණ දෙන්න සිදුවෙනවා. ඒ විතරක් නොවෙයි ගත් ණය ආපසු ඉල්ලා ණය දුන් අය ලුහුබඳිනවා. අවසානයේ ණය නොගෙව්වොත් දඬුවම් පවා ලැබීමට හේතුවෙනවා. ඒ නිසයි ණය ගැනීම දුකක් වෙන්නේ. මේ කාරණාව මම පැහැදිලි ව ම දන්නා කරුණක්. මගේ ව්‍යාපාරයේ ආරම්භක වකවානුවේ බැංකුවලින් ණය ගත්තා. හැබැයි නියමිත කාල වකවානුවල දී එම ණය මුදල් ගෙවා දැම්මා. නමුත් ණය ගත් කාලයේ මම හිටියේ බයෙන්. ඇයි නියමිත දිනවලට ණය මුදල් ගෙවන්න බැරිවෙයි ද කියල. ඒ වගේ ම පොඩි දුකකුත් තිබුණා. මම හම්බ කරපු මුදලින් පොළී සඳහාත් අමතර කොටසක් ගෙවන්න සිදුවීම නිසා. දැන් මම කොහොමවත් ණය ගන්නේ නැහැ.

"අපේ බුදු හාමුදුරුවෝ හතර වන සැපය ලෙස දේශනා කරලා තියෙන්නේ මොකක් ද කියලා හොයල බලමු. ඒක තමයි **අනවජ්ජ සුඛය.** එය දහමේ විස්තර වන්නේ මෙහෙමයි. "නිවැරැදි වූ කාය කර්මයෙන්, නිවැරැදි වූ වචී කර්මයෙන්, නිවැරැදි වූ මනෝ කර්මයෙන් යුතු ව ක්‍රියා කිරීමෙන් ආර්ය ශ්‍රාවකයා සැපයට පැමිණෙයි. සොම්නසට පැමිණෙයි. එය අනවජ්ජ සුඛයයි." තුන් දොර හික්මවාගෙන කටයුතු කරන පුද්ගලයා සැබෑ ලෙස සැප ලබනවා. අපි මෙතෙක් කතා කරපු සැප තුන ම ආර්ථික සුරක්ෂිත බව මුල් කරගෙන ඉදිරිපත් වූ ඒවායි. නමුත් අනවජ්ජ සුඛය අපේ අධ්‍යාත්මය සුරක්ෂිත කරන සැපයක්. කය වචනය මනස හික්මවාගෙන කරන ක්‍රියා එක් අතකින් දරුවනේ කුසල්. එම කුසල් රැස් කරගැනීම මෙලොව ජීවිතය සැපවත් කිරීමට මෙන් ම අපේ සාංසාරික ගමන නැවැත්වීමට උපකාරී වන්නක්. බෞද්ධයාගේ උතුම් බලාපොරොත්තුව වන නිවනට හේතු වන්නක්. නිවන් සැප තමයි සැප අතර උතුම් ම සැපය. ඒ බව **නිබ්බාණං පරමං සුඛං** යන බුද්ධ දේශනාවෙන් පැහැදිලියි. ඒ නිසා අනවජ්ජ සුඛය සියලු සැපයන්ට වඩා උතුම් සැපයක් බව අපි සියලු දෙනා ම දැනගත යුතුයි.

"උට්ඨාන සම්පදාවෙන්, දෑතේ ශක්තියෙන්, දහඩිය වගුරවමින්, ධාර්මික ව උපයන ධනයට කිසි කෙනකුට අභියෝග කරන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. එය ශ්‍රමය පිළිබඳ අභිමානයක් ඇති කරලීමට හේතු වෙනවා. ධාර්මික ව උපයා ගත් ධනය නිසා කිසි ම කෙනකුට බය වෙන්න කාරණාවක් නැහැ. නීති විරෝධී ව ධනය උපයා ගත් අයකු නම් නිතර ම බයෙන් හා සැකයෙන් තමයි ජීවත් වෙන්නේ. තමා කොයි වෙලාවේ නීතියේ රැහැනට කොටුවෙයි ද කියලා. ඒ නිසා කිසි දවසක තමාගේ අභිවෘද්ධිය ගැන සිතා හෝ අනුන්ගේ අභිවෘද්ධිය ගැන සිතා හෝ තම අඹු දරුවන්ගේ අභිවෘද්ධිය ගැන සිතා හෝ රටවැසියන්ගේ අභිවෘද්ධිය ගැන සිතා හෝ අධාර්මික ව නම් ධනය ඉපැයීමට පෙළඹෙන්න එපා. මේ කරුණ අපේ දහමේ දැක්වෙන්නේ මේ ආකාරයටයි.

න අත්ත හේතු න පරස්ස හේතු
න පුත්ත මිච්ඡේ න ධනං න රට්ඨං
න ඉච්ඡෙය්‍ය අධම්මේන සමිද්ධි මත්තනෝ
ස සීලවා පඤ්ඤවා ධම්මිකෝ සියා

මා මෙතෙක් කී කරුණු සැලකිල්ලට අරගෙන ඔබ සියලු දෙනාගේ ජීවිත යහපත් කරගන්නා ලෙස ඉල්ලා සිටිමින් මම නිහඬවෙනවා. ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණයි."

සාරාංශය

කාමභෝගී ගිහියනට දළිඳු බව දුකකි. එයින් මිදීමට හැකි වන්නේ ප්‍රමාණවත් ධනයක් තිබුණොත් පමණි. ධනය ඉබේ පහළ වන්නක් නොවේ. ඒ සඳහා ජීවන වෘත්තියක නියැලිය යුතු ය. එය බුදු දහමින් නිර්දේශිත දැහැමි ජීවන වෘත්තියක් විය යුතු ය. එසේ ධාර්මික ව ධනය උපයන පුද්ගලයා බුදුදහමේ දක්වෙන චතුර්විධ ලෞකික සුඛයට හිමිකම් කියයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. ධනය ඉපැයීම දැහැමි ව හා ක්‍රමානුකූල ව සිදුවිය යුත්තක් බව පෙන්නුම් කිරීමට බුදුදහමේ දක්වා ඇති නිදසුන් දෙකක් ලියන්න.
2. භෝග සුඛය හඳුන්වා දෙන්න.
3. ණය වීමේ ආදීනව පෙන්වා දෙන්න.

පැවරුම

ධාර්මික ව ධනය උපයා ගැනීම පුද්ගලයාටත්, සමාජයටත් වැඩදායක වන ආකාරය පිළිබඳ ව පුවත්පතකට යැවීමට ලිපියක් සකස් කරන්න.